

Valintaesitys maakunnan yhteistyöryhmän sihteeristön käsittelyyn

Hankkeen julkinen nimi	Turvesuot kosteikoiksi
Hakemusnumero	903811
Valintakokouksen päivämäärä	
Hakijan virallinen nimi	Metsähallitus
Osatoteuttajat	-
Toimintalinja	7 Oikeudenmukaisen siirtymän Suomi
Erityistavoite	7.1. Turpeesta luopumisen alueellisesti oikeudenmukainen siirtymä
Alkamispäivämäärä	1.4.2024
Päätymispäivämäärä	31.12.2027

Hakijan esittämä kuvaus hankkeen sisällöstä

Turvesuot kosteikoiksi -projektin tavoitteena on turvesoiden luonnontilan parantaminen ja turvetuotannon haittojen minimointi. Tämä tapahtuu ennallistamalla käytöstä poistuneita turvetuotantoalueita vettämällä ja rakentamalla niistä monivaikutteisia vesilintukosteikoita. Tavoitteena on saada aikaan kehitys, jossa alkuperäisestä tilastaan rankasti muuttuneiden turvesoiden hydrologia palautuu niin lähelle luonnontilaa kuin se on nykytilassa järkevää ja mahdollista. Muuttuneiden turvesoiden vettäminen ja vesittäminen luo uhanalaisille lintulajeille tärkeitä elinympäristöjä sekä mahdollistaa kohteiden ennallistumisen ja kasvilajien palautumisen. Samalla parannetaan kohteiden hiilensidontaa ja vähennetään vesistö- sekä kasvihuonekaasupäästöjä. Lisäksi projektissa kunnostetaan turvetoiminnan heikentämiä vesistönsia.

Turvesoille tehtäviä kosteikkoja on yleensä tehty ottamalla pumpput pois ja tekemällä pato laskuojaan, eikä turvesuota kiertävien eristysojien vesiä ole laajemmin ohjattu alueelle tai tukittu. Projektissa toteutetaan toimenpiteitä nykyistä normia laajemmin ohjaamalla myös eristysojien ja valuma-alueiden vesiä kohteelle, jonka ansiosta kohteet palautetaan kiinteäksi osaksi valuma-alueiden vesikiertoa. Tämä on välttämätöntä, jotta voidaan luoda otolliset olosuhteet kohteen ennallistumiselle, varmistua kohteelle virtaavan veden riittävydestä, tehostaa vesiensuojelua ja vedenpuhdistustehoa sekä parantaa kestävää vesienhallintaa, tulvadynamiikkaa ja virtaamasäätelykykyä alueella. Toimenpiteiden seurauksena myös kohdetta ympäröivien soiden tila paranee.

Projektin tavoitteena on aloittaa pitkäjänteinen uuden tiedon keräämisen seurantaohjelma turvetuotantoalueiden jälkikäytön vaikutuksista, jota pyritään jatkamaan myös projektin jälkeen. Tavoitteena on toteuttaa turvetuotantosoiden jälkikäytön malliesimerkkikohteita eri puolilla Suomea, josta viestitään ja tiedotetaan laajasti eri sidosryhmiä. Viestinnän ja tiedottamisen avulla edistetään ympäristötietoisuutta ja projektin onnistuneiden käytäntöjen monistumista muiden toimijoiden käyttöön.

Projektissa tiivistetään yhteistyötä Metsähallituksen vastuualueiden välillä sekä sidosryhmien kanssa, millä varmistetaan laaja-alainen ja vaikuttava toiminta. Hankekulut jakaantuvat maakunnittain seuraavasti: Pohjois-Pohjanmaa 83,9 %, Kainuu 9,4 % ja Pirkanmaa 6,7 %.

Kohteet ja toimenpiteet alueittain:

- Iso Saarisuo (POP), turvesuon luonnontilan parantaminen 12 ha + virtavesikunnostus 0,09 ha.
- Matkasuo (POP), turvesuon luonnontilan parantaminen 90 ha.
- Joutsensuo (POP), turvesuon luonnontilan parantaminen 46 ha.

- Kettusuo (Kainuu), turvesuon luonnontilan parantaminen 9 ha + virtavesikunnostus 0,25 ha.
- Murroneva (Pirkanmaa) turvesuon luonnontilan parantaminen 8 ha.

Yhteensä turvesoiden luonnontilan parantamista 165 ha ja virtavesikunnostusta 0,34 ha = toimenpideala 165,34 ha.

Projektia vetää Metsähallitus Eräpalvelut ja yhteistyökumppaneina toimivat MH Metsätalous Oy ja MH Kiinteistökehitys. Yhteistyötä tehdään myös Luontopalvelujen kanssa.

Kustannusarvion tiivistelmä kehittäminen

	Yhteensä €
1 Palkkakustannukset	61 593
2 Matkakustannukset	26 400
3 Ostopalvelut	268 008
4 Muut kustannukset	6 000
Flat rate 7 % kehittäminen	25 340
5 Tulot (vähennetään kustannuksista)	0
Nettokustannusarvio yhteensä	387 341

Kustannusarvion tiivistelmä investointi

	Yhteensä €
1 Investoinnit	123 904
Flat rate 1,5 % investointi	1 858
2 Tulot (vähennetään kustannuksista)	0
Nettokustannusarvio yhteensä	125 762

Rahoitussuunnitelman tiivistelmä

	Yhteensä €	Osuus %
1 Haettava EU- ja valtion rahoitus	397 906	77,55
2 Omarahoitus: Yksityinen rahoitus	85 579	16,68
3 Kuntarahoitus	0	0
4 Muu julkinen rahoitus	29 618	5,77
5 Yksityinen rahoitus	0	0
Rahoitussuunnitelma yhteensä	513 103	100,00

Lisätietoja

Hankkeen kohderyhmät:

Turve-elinkeinoalan yritykset ja työntekijät, entisiä turvetuotantoalueiden jälkikäyttömahdollisuuksia suunnittelevat ja toteuttavat organisaatiot ja asiantuntijat, luonnossa liikkujat, kohdealueiden kunnat, turvetuotantoalueiden maanomistajat ja metsätalouden asiantuntijat.

Toimenpiteet tiivistetysti:

Toimenpide 1: Kohteiden ennallistamisen ja kosteikkojen rakentamisen suunnittelutyön kilpailutus; Tulos: Hankintasopimus kohteiden ennallistamis- ja kosteikkojen rakentamissuunnittelusta sekä virtavesikunnostusten suunnittelusta.

Toimenpide 2: Kohteiden lannoitus- ja kasvikylvöön liittyvien töiden kilpailutus; Tulos: Hankintasopimus lannoituksen- ja kasvikylvön suunnittelusta ja toteutuksesta.

Toimenpide 3: Lannoituksen ja kasvikylvön toteutus (sisältää ELY-keskusten valvojien näkemykset mm. lupavelvoitteisiin liittyen); Tulos: Tarpeellisten alueiden, kuten kasvittomien ja lannoittamattomien osien, lannoitukset ja kylvöt tehty

Toimenpide 4: Käytöstä poistuneiden turvesoiden maastosuunnittelu; Tulos: Valmiit käytöstä poistuneiden turvetuotantoalueiden ennallistamis- ja kosteikkosuunnitelmat.

Toimenpide 5: Virtavesikunnostusten suunnittelu kuormittuneiden ja heikentyneiden kohteiden laskupurojen osalta; virtavesikunnostuskohteita ovat Pohjois-Pohjanmaan Iso-Saarisuon Laukkuoja (0,45 km) ja Kainuun Kettusuon Saari-Papupuro (1,0 km). Tulos: Valmiit virtavesien kunnostussuunnitelmat turvetoiminnan vuoksi kuormittuneille ja heikentyneille virtavesien osille.

Toimenpide 6: Toimenpiteiden ympäristöluvista lausuttaminen; hyväksytyt suunnitelmat ELY-keskukseen lausunnoille ja kommentoitavaksi ennen ennallistamis- ja kosteikkojen rakentamisen sekä virtavesikunnostusten toteuttamista. Tulos: Ympäristöviranomaisen lausunto toimenpiteiden luvantarpeesta / lupa toimenpiteiden toteuttamiseen.

Toimenpide 7: Ennallistamisten, kosteikkojen rakentamisten ja virtavesikunnostusten toteutuksen kilpailutus; Tulos: Toteutusurakointiin tarvittavat hankinta-asiakirjat.

Toimenpide 8: Ennallistamisen ja kosteikkojen rakentamisen sekä virtavesikunnostusten toteuttaminen; Tulos, turvesuot: Kohteiden ennallistamis- ja kosteikkojen rakentamiseen liittyvät toimenpiteet toteutettu (lannoitus (tarvittaessa), kasvikylvö (tarvittaessa), vesien uudelleenjärjestelytoimenpiteet valuma-alueella, pohjapatojen ja patovallien rakentaminen, kohteiden turvepohjien maanmuokkaustyöt).

Tulos: virtavesikunnostukset: Kohteiden (Saari-Papupuro ja Laukkuoja) virtavesikunnostuksiin liittyvät toimenpiteet toteutettu (veden virtaus palautunut purouoman osiin, jotka olivat turvetuotantoalueen kuivatusjärjestelyiden takia kuivuneet, kuivatusmielessä tehdyt purouomien suoristukset palautettu takaisin mutkitteluviiksi, turvetuotantoalueen kuivatusjärjestelyiden vuoksi purotörmille peratut kivet ja lohkarit palautettu takaisin uomaan, vaelluskalojen lisääntymisalueiden laatu parantunut ja määrä lisääntynyt (jos kohdetarkasteluissa niiden havaitaan liettyneen, heikentyneen tai hävinneen yläpuolisen turvetoiminnan vuoksi) ja pohjaselkäranganhabitaattien määrän lisääntyminen.

Toimenpide 9: Toimenpiteiden vaikuttavuuden seuranta (mm. linnusto, vesinäytteet, rakenteiden toimivuus); Tulos: saadaan aloitettua pitkäjänteiseen seurantasuunnitelmaan tähtäävät seurannat ja uutta tietoa kohteiden ekologisesta vaikuttavuudesta.

Toimenpide 10: Projektiviestintä; Tulos: Metsähallituksen asiantuntijoiden sekä sidosryhmien tietoisuus projektista ja sen onnistuneista toimintatavoista paranee ja toimintatavoilla on mahdollista monistaa kentän käyttöön.

Toimenpide 11: Projektihallinto ja raportointi

Kustannusten ja indikaattoreiden maakunnittainen jako:

- Pohjois-Pohjanmaa 430 493 e/ 333 843 e (EU- ja valtio osuus), indikaattorit 148 ha ml. virtavesikunnostus (NO07, RCO38)

- Kainuun 48 232 e/ 37 403 e (EU- ja valtio osuus), indikaattorit 9 ha ml. virtavesikunnostus (NO07, RCO38)

- Pirkanmaa 34 378 / 26 660 e (EU- ja valtio osuus), indikaattorit 8 ha (NO07, RCO38)

Arviointipisteet: 17/24p.

Ratkaisun perustelut ja jatkotoimenpiteet

Hankkeessa suunnitellaan ja toteutetaan viiden turvetuotantoalueen ennallistumisen käynnistymiseen, kosteikkojen rakentamiseen ja virtavesien kunnostukseen liittyvät toimenpiteet.

Hankkeen tuloksena käynnistyy entisten turvetuotantoalueiden kehitys kohti suota. Samalla hillitään entisten tuotantoalueiden kasvihuonekaasupäästöjä ja vähennetään niiden sekä ympäröivien metsäojitusalueiden vesistö päästöjä sekä lisätään vähitellen alueiden monimuotoisuutta.

Hankkeen kohteet toimivat pilottikohteina, joiden tuloksista ja kokemuksista viestitään erityisesti kohdemaakuntien sidos- ja kohderyhmille.

Hanke on Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027 EU:n alue ja rakennepolitiikan ohjelma-asiakirjan TL 7 Oikeudenmukaisen siirtymän rahaston (JTF) ja erityistavoitteen 7.1. Turpeesta luopuminen mukainen ja toteuttaa Pohjois-Pohjanmaan, Kainuun ja Pirkanmaan maakuntien JTF - siirtymäsuunnitelmaa. Hanke täyttää yleiset valintakriteerit ja sai erityistavoitekohtaisista valintakriteereistä riittävästi (yli puolet 17/24 p) tullakseen rahoitettavaksi.

Hankkeen käsittelykokoukset:

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen EU- ja hankerahoituksen työryhmä 22.3.2024

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen EURA-rahoituskokous 12.4.2024

Pohjois-Pohjanmaan MYR-sihteeristö 24.4.2024

Kainuun MYR-sihteeristö kirjallinen menettely 19.-26.4.2024

Pirkanmaan MYR-sihteeristö kirjallinen menettely 19.-26.4.2024

Rahoittaja puoltaa hakemuksen hyväksymistä